

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De mortificatione appetitus concupiscentis & irascentis. Cap. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

lectu complectēris, quam non sapientes catholici & filij Ecclesiæ fideles aliquando docuerint.

II. Institutiones à tota congregatione probatas magna veneratione suscipies, & quos eas refutare videris, vt monstra & animæ pestes abominaberis.

III. Maiorum decreta nunquam in examē adduces, sed illa, vt à maioribus tradita sunt, simpliciter intelliges, & vt congrua & vsui accommodata, tum opere tum sensu retinebis.

IV. In rebus ad tuam vitam & mores pertinentibus, nunquam te ipsum reges, sed aliorum iudicio gubernaberis.

V. Res externas alicuius momenti, nunquam sine consilio praueniente dispones.

VI. Ea quæ minoris momenti sunt, si nullum sequatur incommodum, potius ex aliorum iudicio, quam ex propria sententia, executioni mandabis.

Scitò que abnegationem proprij iudicij, Deo nostro omnium esse gratissimam; quoniam aliis, bestias, id est, sensus & affectus nostros, offerimus; hac verò præcipuam nostri partem & qua homines sumus, id est, mentem, maclamus.

De Mortificatione Passionum appetitus concupiscentis & irascentis.

CAPVT XI.

MNIS turba vitium animæ, triplici ordine continetur: quorum alter est supremus, memoriam, intelligentiam, voluntatemque complectens: alter infimus sensus, omnes externos, & mem-

bra corporis apta ad loquelam, & motum continens: tertius medius, appetitum & sensus interiores comprehendens. Hactenus partem supremam & infimam mortificatione composuimus; nunc verò (ne nihil proteruum relinquatur) mediam nostri partem instituemus. Ab appetitu autem inchoandum videtur, quoniam facilius quàm vaga cogitatio componitur. Is duplex est, alter concupiscentis, quo tendimus in bonum, vel malum, prosecutione, vel fuga, quatenus absolute bonum, vel malum est: alter irascentis, quo tendimus in bonum, vel malum, vt difficile ad obtinendum, vel difficile ad propulsandum. Duplex hic appetitus, sedes est passionum animæ, quæ sic appellata sunt; quoniam non sine aliqua immutatione corporis, huiusmodi affectus eliciuntur, qua corpus aliquid patitur, & pro ratione affectus dominantis aut contrahitur, aut dilatatur. In appetitu concupiscentis sex passiones collocantur, tres circa bonum, tres circa malum. Nam si appetitus hic inclinetur in bonum, quatenus sibi conueniens, resultat amor: si in bonum, vt absens est, & possibile possideri, resultat desiderium: si in bonum, vt præsens & obtentum est, resultat delectatio, qua appetitus in illo bono quiescit. Si verò per sensum interiore proponatur illi malum, vt sibi incommodum, insurgit odium: si malum, vt absens ac futurum, insurgit fuga: si malum, vt præsens, insurgit tristitia. In appetitu irascentis quinque passiones resident; tres circa bonum, duæ circa malum. Nam si bonum arduum ac difficile apprehendatur vt possibile, surgit spes obtinendi & audacia media applicandi: si apprehendatur vt impossibile, surgit desperatio: si verò malum arduum apprehendatur, vt futurum, elicitur timor, ac si præsens consideretur, accenditur ira, qua de eo, qui malum intulit, vitionem sumamus. Sunt igitur affectus, siue

A passiones appetitus vndecim: amor, & odium; desiderium, & fuga, delectatio, & tristitia: spes, audacia, & desperatio, timor, & ira.

He omnes passiones mortificationis spiritu frandanda sunt, si aliquem progressum in virtute sumus facturi. Illæ enim sunt instar nebulæ, quæ lumen rationis obscurant. Sunt quasi stercorea, quæ cor nostrum, nempe lectum Christi, turpant, & Spiritum sanctum, in nobis habitantem, contristant. Sunt compedes, & catenæ animam in terra detinentes, vt assurgere ad spiritualia & cælestia non possit. Nam animalis homo inquit Paulus, ille scilicet, qui more pecudis suis affectibus regitur, non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. His quidem affectibus minime per mortificationem cõhibeatis, similes bestiis efficiamur, quas ad commoda prosequenda & incommoda fugienda, non ratio, non virtus, sed appetitus impellit. Nec ideo est à sollicita mortificationis cura cessandum, quòd iam sopitæ & compressæ videantur, quia nisi in seruitutem redigantur, cum minus cogitemus, nos facient vilitatum terrenarum amatores. Nota est nobis astutorum Gabaonitarum historia: Hi enim se de terra longinqua venire mentientes, & lassitudinem simulantes, Israelitas deceperunt, & se si non à seruitute, at à morte liberarunt. Hic est astus nostrorum affectuum, qui lassos & defectos se simulant, vt libertatem extorqueant, & nos sub commiserationis specie decipiant. Prudens autem Iosue, id est, iustus, licet eos non interficiat (neq; enim potest) at non placatur donec illos per mortificationem rationi & virtuti subiiciat. Non aliud de affectibus quàm de immanibus feris cogitandum est. Quæ si in solitudine posita, aut in cauea compedita nemini officiant, non est quia cornibus, & dentibus, & ungulis, & feritate careant, sed quia nullus adest, in quem sua crudelitate deficiant. Ita prorsus affectus saepe non nocent, quia assidua abnegatione & funibus gratiæ ligantur, & in quadam occasione solitudine vinciti tenentur. Sed prodat se occasio ligandi, & suavis catena gratiæ ac nostræ cooperationis abscedat, & videbis, quàm grauiter fera amoris, aut iræ, aut tristitiæ te vulneret. Si ergo monstruosum esset, & prodigio simile, quòd homo equo factus similis pedibus & manibus ad terram pronus graderetur, bestia verò illi insideret, frango & habenis regeret, & calcatibus ad ambulandum instigularet, non minus prodigiosum est, quòd fera passionis rationem post se trahat, & quasi illi insidens, quocumque appeti erit suus furor, impellat. Profectò quotiescumque passioni seruimus, ordinem naturæ peruertimus, prodigiosam vitam ducimus, & risui sapientium hominum, ac ludibrio Angelorum nos exponimus. Qualis enim est in oculis hominum, inquit Augustinus, qui in uersis pedibus ambulare videtur, talis est in oculis Angelorum, cui propria caro dominatur. Si ergo qui in uersis pedibus ambulat, apud homines risum mouet, cur non infamis sit apud Angelos, qui pedibus, id est, affectibus, rationem supponit?

B His etiam affectibus sapissime vulneramur, & plagis delictorum impositis vix semiviti relinquitur. Nonne amor vulnerat mentem, si ad vilia diligenda trahat? Nonne odium, si fratrem è corde propellat? Nonne tristitia, si feruorem spiritus contrahat? Nonne ira, si rationem obscurans vitionis desiderium accendat? Hæc & similia vulnera vitamus, cum affectus & concupiscentias cõhibemus. Vnde pulchre Dorotheus: Subiciam, inquit, vobis similitudinem, cuius potissimum similis sit, qui passionem exercet & vlciatur. Homini pu- to similem sagittà ab hoste percusso: qui sagittam

C Nonne amor vulnerat mentem, si ad vilia diligenda trahat? Nonne odium, si fratrem è corde propellat? Nonne tristitia, si feruorem spiritus contrahat? Nonne ira, si rationem obscurans vitionis desiderium accendat? Hæc & similia vulnera vitamus, cum affectus & concupiscentias cõhibemus. Vnde pulchre Dorotheus: Subiciam, inquit, vobis similitudinem, cuius potissimum similis sit, qui passionem exercet & vlciatur. Homini pu- to similem sagittà ab hoste percusso: qui sagittam

D Nonne amor vulnerat mentem, si ad vilia diligenda trahat? Nonne odium, si fratrem è corde propellat? Nonne tristitia, si feruorem spiritus contrahat? Nonne ira, si rationem obscurans vitionis desiderium accendat? Hæc & similia vulnera vitamus, cum affectus & concupiscentias cõhibemus. Vnde pulchre Dorotheus: Subiciam, inquit, vobis similitudinem, cuius potissimum similis sit, qui passionem exercet & vlciatur. Homini pu- to similem sagittà ab hoste percusso: qui sagittam

E Nonne amor vulnerat mentem, si ad vilia diligenda trahat? Nonne odium, si fratrem è corde propellat? Nonne tristitia, si feruorem spiritus contrahat? Nonne ira, si rationem obscurans vitionis desiderium accendat? Hæc & similia vulnera vitamus, cum affectus & concupiscentias cõhibemus. Vnde pulchre Dorotheus: Subiciam, inquit, vobis similitudinem, cuius potissimum similis sit, qui passionem exercet & vlciatur. Homini pu- to similem sagittà ab hoste percusso: qui sagittam

1. Cor. 2.
14.

Iosue 9.
5.

Aug.

Dorothei.
de c. 10.
in fine.

Psal. 36. 15.

Tob 24. 12. Psal. 87. 6.

Prov. 7. 26.

Apoc. 14. 11.

Aug. 1. cōf. 6. 12.

Ambr. 1. offic. 36.

fuis manibus arripiens, cordi proprio infigit. Qui vero passionem comprimit, similis est percusso quidem sagittā ab hoste, sed nusquam vulnerato ob thoracem, quem indutus est. Qui autem eradicat, & euellit passionem, similis est percusso quidem, sed sagittas arreptas manibus confringenti, aut illas in hostis cor detorquenti, ut canitur in psalmo: Gladius eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur. Sic ille. Affectus itaque, si comprimantur, non obsunt; ac si non cohibeantur, gladij & sagittæ sunt, quæ miseram mentem transigunt. Nam & ideo peccatores in factis scripturis vulnerati appellantur. Et Iob ait: Anima vulneratorum clamabit, & Deus inultum abire non patitur. Sanctus vero Dauid: Sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt. Et Salomon de meretrice ait: quia multos vulneratos deiecit, & fortissimi qui que interfecti sunt ab ea. Istos omnes aduersarij ipsorum, nempe demones & peccata vulnerant, sed non alijs telis, quam proprijs eorum affectibus, vulnera ac plagas intulerunt. Mentis hominum, horum affectuum mucro confodit, & ex apertis vulneribus omnis iniquitatis sanguinem elicit. Hoc sanguine infecti ac scedati sunt, quem lacrymis & contritione cordis debent extergere, si cupiunt ad mundiciam pertransire. Quod si vulnera dolor comitatur, non carent illi graui dolore, quos passionum tela transigunt. Immoderatus affectus inuolutus est graui dolore, quem terrena amantes aut cupientes, & quæ fugienda non essent, fugientes & auersantes, sentiunt. Soli isti sunt, qui nunquam tranquillitatem obtinent, qui querimonijs & clamoribus aures suorum fratrum replent, quibus dolorem ab immoderata passione factum manifeste testantur. Ostenditque id Ioannes, dicens in Apocalypsi: Nec habent requiem die, ac nocte, qui adorauerunt bestiam & imaginem eius. Adorant bestiam, qui suæ carni deseruiunt: venerantur verò eius imaginem, qui eius cupiditatibus obsequuntur. Et hi in quadam inquietudine perpetua versantur, quoniam dolor à proprijs affectibus excitatus, non finit eos in aliquo loco quiete consistere. Ad hoc etiam facit dictum Augustini: Iussisti Domine, & sic est, ut pena sua sibi sit omnis inordinatus animus: nam passionum inordinatio non potest non dolorem aciem & pœnam infligere.

Omnis ergo nostra fortitudo in hoc ponenda est, ut passiones nostras vincamus, neque earum ictibus vulneremur. Neque enim fortis putandus est, qui corporis viribus pollet, nam sic leones, & pantheræ, & elephantes (quos quia ratio non decorat, nec virtus fortitudinis afficit,) essent hominibus fortiores, sed qui mentis virtute præminent. Neque actionem fortitudinis præstare, qui sibi malum afferentem proterit, sed qui malum illatum patienter æquanimiterque sustinent. Vnde Ambrosius: Et re vera, inquit, ea iure fortitudo vocatur, quando vnusquisque se ipsum vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur atque inflectitur, non aduersis perturbatur, non extollitur secundis, & quasi vento quodam variarum rerum, circumfertur mutatione. Quid autem excelsius & magnificentius, quam exercere mentem, afficere carnem, & in seruitutem redigere, ut obediat imperio, consilijs obtemperet, & in adeundis laboribus impigre exequatur propositum animi ac voluntatem? Hæc ille. Ista pulcherrima fortitudo nos induat, quæ Ioseph Patriarcham ornauit, cum fugiendo heram, vulnus turpitudinis depulit. Hæc

nos protegat, quæ Dauidem regem gloriosissimum fecit, qui non tantam gloriā hostium victorijs, quam Saulis, quem occidere potuit, dimissione conquisiuit. Hæc nos tueatur, quæ Iobum hominibus admirabilem præstitit, qui in tantis miseris tolerantiam habens, & tot calamitates patienter sustinens, dignus qui à Deo ipso laudaretur, apparuit. Hac autem circumamicti non aduersus alios hostes, quam aduersus affectus nostros, depugnemus, quibus victis, reliquos, qui nos infestant, proculcamus. Horum victoria beatitudo est, sicut ab illis vinci, extrema miseria. Egregiè enim Beatus Ephraim ait: Ille verè diuinus est Philosophus, qui omni tempore prauis suis concupiscentijs resistit. Nam qui in solo nomine sapientiæ sibi blanditur, & gloriatur, propriasque sibi concupiscentias non subicit, insipiens hic prorsus, ac stultus reputabitur, quod de tam modicis passionibus ipse inquietari, atque torqueri velit. Hæc ille. Si autem veram philosophiam, siue veram sapientiam ex veri cognitione, & boni actione compositam, veram beatitudo subsequitur, quid nisi aeternæ felicitatis præmium sperabit, qui vt rectum agat, suis affectibus per abnegationem modum imponit? E contra verò, qui passionibus sui cordis subicitur, non præmium sed pœnam prophanorum speret, quibus vita & conuersatione consentit. Vt enim Gregorius late & pulchre profequitur, vnusquisque illius membrum est, cuius actiones imitatur. Et inuidus atque superbus diaboli membrum esse conuincitur, qui inuidiam diaboli, qua mors introiuit in orbem terrarū,] & superbiā, qua [omne sublime videt,] & rex est super omnes filios superbiæ, vita & conuersatione proficitur. Qui ergo cum mundanis passione regitur, & non ratione gubernatur, pars mundi est, & membrum huius sæculi in maligno positi, licet habitu aut statu ad cætum spiritualium virorum pertineat. Quare mundanorum mercedem, aut potiùs pœnam, quia immoderatis affectibus obsequutus est, sine dubio suscipiet.

Qui autem hanc prophanorum pœnam effugere, & sanctorum præmia comparare desiderat, ita aduersus suas passiones pugnet, vt in impugnationis initio, & cum primum aduersus virtutem insurgunt, eas omni conatu cohibeat. Facilius enim est, inquit Seneca, initia affectuum prohibere, quam impetum regere. Facile sanè est, passionem incipientem ac de nouo insurgentem vincere, difficile verò eandem passionem iam roboratam profligare. Quod non obscure Salomon indicauit, cum dixit: Qui delicatè à pueritia nutrit seruum suum, postea sentiet eum contumacem. Quis seruus noster? Nonne appetitus noster? Et quis delicatè nutrit eum à pueritia? Nonne ille, qui cum appetitum rebellantem aduertit, illius impuros motus refrænare contemnit? Sed is eum sentiet contumacem, quia cum postea voluerit illum cohibere, validè repugnantem & virtuti resistentem inueniet. Magis autem hanc sententiam confirmat translatio Septuaginta, quæ sic habet: Qui deliciaur à puero, famulus erit: nouissimè autem dolebit super se. Namque serò malorum pœnitet, inquit Beda, eandem versionem afferens, qui se meminit noluisse in tenera ætate à suis voluptatibus ad regulam continere prudentium. Passiones itaque cum prima signa immoderationis ostendunt, statim mortificandæ sunt, & paruula scintilla, cum primum prodierit, extinguenda, ne in magnum ignem excresecens, omnia, quæ longo tempore edificaueramus, deuastet. Catulus leonis in domum regiam adductus faciliè domatur, at magnus leo nulla

Ephraim. ser. ad pietatem, ubi dicitur ope exortentes.

Greg. 29. mor. 66.

Sapient. 2. Tob 41.

Senec. epist. 86.

F. m. 29. 21.

Prov. 29.

Beda ib.

vi ad

